

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/4225 din 12.03.2024

La nr.59 din 27.02.2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii taxei de stat nr.213/2023 (anexa nr.1, anexa nr.2).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Pînzari Alexandr
Date: 2024.03.12 15:46:22 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

Ex: VAMEȘ Xenia, Tel. 022 257-376

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>637</u>		
" <u>12</u> "	<u>03</u>	<u>2024</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9517 din 12.03.2024

la proiectul de lege pentru modificarea Legii taxei de stat nr.213/2023 (anexa nr.1, anexa nr.2)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost publicat pe site-ul Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

Conform art.27 alin.(1) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative: „La elaborarea unui proiect de act normativ, autorul proiectului sau autoritatea responsabilă de elaborarea proiectului poate să formeze un grup de lucru, alcătuit din specialiști în domeniu, precum și din reprezentanți ai societății civile.”

Potrivit art.20 alin.(1) din Legea integrității nr.82/2017 prevede că, „Desfășurarea activității entității publice în mod transparent, responsabil în raport cu cetățenii și cu implicarea acestora este asigurată prin crearea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea și a altor părți interesate [...] la procesul decizional din cadrul entității publice.”

Respectiv, în vederea asigurării transparenței în procesul decizional, ca fiind unul din procese în lupta cu corupția, considerăm că în procesul de promovare a proiectului este necesară consultarea autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile care prezintă autorului proiectului avizele în modul stabilit de art.32 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul a fost elaborat în scopul „[...] eliminării deficiențelor din practică legate de impunerea taxei de stat.”

În acest sens, autorul a precizat că, „Urmare a elaborării și implementării Legii taxei de stat nr. 213/2023 au fost scoase în evidență unele incertitudini aferente aplicării acesteia.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii taxei de stat nr.213/2023, fiind impuse unele excepții pentru cererile de admitere a creanțelor depuse de creditorii a căror creanță este întemeiată pe o hotărâre judecătorească sau pe hotărâri arbitrale irevocabile, sau pe titluri executorii, inclusiv cererile de admitere a creanțelor depuse de creditorii a căror creanță este obiect de examinare în cadrul unui litigiu judiciar pendinte pentru a fi evitată dubla taxare, se aduce claritate în ce privește cererile de partaj și din valoarea a căror bunuri se impune taxă de stat, eliminate incertitudinile cu referire la cererile de chemare în judecată în acțiunile cu caracter nepatrimonial, instituite prevederi clare privind scutirea de la plata taxei de stat în contenciosul administrativ și pentru radierea din evidența la domiciliu.

La fel, proiectul stabilește scutirea de taxa de stat și de taxă de timbru pentru minorii în toate cauzele de apărare a drepturilor lor și pentru executorii judecătorești și organele fiscale indiferent de calitatea lor procesuală.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Având în vedere argumentele prezentate de autor în nota informativă, proiectul promovează interesul public privind remedierea unor deficiențe legate de impunerea taxei de stat și a taxei de timbru.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului

normativ;

b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;

c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;

d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;

f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

Potrivit notei informative: *”Pentru implementarea proiectului vor fi necesare resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat.”*

Se remarcă că argumentele autorului nu justifică pe deplin fundamentarea economico-financiară a proiectului. Respectiv, în această situație, adoptarea acestuia este condiționată de existența obligatorie a avizului Guvernului, fapt ce rezultă din dispozițiile art.131 alin.(4) al Constituției și Hotărârii Curții Constituționale nr.29/2001 privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, care trebuie respectate în cazul proiectelor de acte legislative cu impact financiar asupra bugetului de stat și care prevăd că orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern, iar alin.(6) din același articol stabilește că, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

În conformitate cu prevederile constituționale enunțate (Hotărârea Curții Constituționale nr.29/2001), examinarea și/sau adoptarea prezentului proiect de lege, nu poate preceda procedura constituțională de acceptare de către Guvern, a cheltuielilor din banii publici generate de implementarea soluției legislative propuse prin proiectul de lege expertizat.

În concluzie, urmare a faptului că implementarea proiectului va condiționa cheltuieli bugetare, este necesar punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art. 131 alin. (4) și (6) din Constituție, completarea notei informative în acest sens cu informații/date exacte, relevante și justificative. Or, în lipsa unei argumentări economico-financiare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
Art.I pct.5 potrivit proiectului de lege Art.I - Legea taxei de stat nr.213/2023 [...], se modifică după cum urmează: [...] 5. La Anexa nr.2, pct.1, subpct.1.1. subpct.1.1.11. va avea următorul cuprins: „1.1.11. În acțiunile de contencios administrativ, <u>cu excepția pct.1.15 din Anexa nr.1.</u> ”
Obiecții: Potrivit normei citate, se scutesc de taxa de stat în instanțele de judecată, reclamantii în acțiunile de contencios administrativ, însă pentru cerințele referitoare la încasarea prejudiciului moral și material formulate în cauzele de contencios administrativ se impune taxa de stat conform modului stabilit la pct.1.1 din anexa nr.1 la Legea taxei de stat nr.213/2023. Drept urmare, modificările propuse nu asigură accesul la justiție și principiul egalității armelor pentru persoanele fizice/juridice în cauzele cu implicarea autorităților/instituțiilor statului. Existența instituției contenciosului administrativ într-un stat democratic se explică prin protecția intereselor particularilor împotriva acțiunilor abuzive ale administrației publice, fiind în așa mod încurajat cetățeanul să reacționeze împotriva acestor abuzuri/acțiuni ilegale ale autorităților publice. Or, <i>art.20 din Constituția Republicii Moldova garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.</i> Mai mult, se crează o situație anumită în dezavantajul persoanei, care este nevoită să își revendice drepturile încălcate de o autoritate publică, fiind obligată să plătească taxe de stat și de timbru, precum și alte cheltuieli judiciare, ceea ce este inechitabil în comparație cu autoritățile publice, care sunt scutite de aceste taxe conform Legii taxei de stat nr.213/2023. Respectiv, impunerea taxei de stat în cazul acțiunilor de reparare a prejudiciului moral și material în

procedura contenciosului administrativ afectează în mod negativ scopul principal al acestui mecanism de protecție. Or, astfel cetățeanul este descurajat să-și revendice în procedura contenciosului administrativ drepturile încălcate printr-o activitate administrativă. Potrivit art.5 din Cod administrativ, *„Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.”*

În conformitate cu jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza RINGEISEN vs AUSTRIEI), fiecărei părți i se conferă o posibilitate rezonabilă în a-și prezenta cauza în astfel de condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă cu adversarul său, astfel instanța de judecată trebuie să creeze posibilități egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru argumentarea poziției fiecărei părți.

Recomandări:

Pentru a asigura accesul la justiție, consfințit de art.20 din Constituția Republicii Moldova și principiul egalității armelor, se recomandă excluderea textului, „, cu excepția pct.1.15 din Anexa nr.1”.

Iar, ca urmare completarea proiectului cu prevederi privind excluderea pct.1.15 din anexa nr.1 la Legea taxei de stat nr.213/2023.

Factori de risc:

- Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/Obligații excesive

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un deputat în Parlamentul Republicii Moldova în scopul eliminării deficiențelor din practică legate de impunerea taxei de stat.

Prin proiect se propune modificarea Legii taxei de stat nr.213/2023, fiind impuse unele excepții pentru cererile de admitere a creanțelor depuse de creditorii a căror creanță este întemeiată pe o hotărâre judecătorească sau pe hotărâri arbitrale irevocabile, sau pe titluri executorii, inclusiv cererile de admitere a creanțelor depuse de creditorii a căror creanță este obiect de examinare în cadrul unui litigiu judiciar pendinte pentru a fi evitată dubla taxare, se aduce claritate în ce privește cererile de partaj și din valoarea a căror bunuri se impune taxă de stat, eliminate incertitudinile cu referire la cererile de chemare în judecată în acțiunile cu caracter nepatrimonial, instituite prevederi clare privind scutirea de la plata taxei de stat în contenciosul administrativ și pentru radierea din evidența la domiciliu. La fel, proiectul stabilește scutirea de taxa de stat și de taxă de timbru pentru minorii în toate cauzele de apărare a drepturilor lor și pentru executorii judecătorești și organele fiscale indiferent de calitatea lor procesuală.

Însă, nota informativă la proiect contravine rigorilor stabilite la art.30 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, aceasta necesită a fi completată cu informații/date exacte, relevante și justificative privind fundamentarea economico-financiară. Or, în lipsa unei argumentări economicofinanciare pertinente, reglementările propuse nu vor avea finalitatea scontată a scopului propus de proiect. Totodată, pentru adoptarea proiectului de lege este necesar de solicitat punctul de vedere al Guvernului asupra soluțiilor promovate de lege, în conformitate cu art.131 alin.(4) și (6) din Constituție.

La fel, modificările propuse de proiect cu referire la cererile de chemare în judecată în procedura

contenciosului administrativ, acestea nu asigură accesul la justiție și principiul egalității armelor pentru persoanele fizice/juridice în cauzele cu implicarea autorităților/instituțiilor statului. *Or, art.20 din Constituția Republicii Moldova garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.*

Prin urmare, se recomandă revizuirea proiectului de decizie prin prisma obiecțiilor și recomandărilor prezentate în prezentul raport de expertiză anticorupție.

12.03.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ , Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2024.03.12 14:12:24 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

